

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง "การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต สาขาการศึกษานอก
ระบบโรงเรียนในประเทศไทย พุทธศักราช 2519 ถึง 2529" ครั้งนี้มีวิธีดำเนินการตาม
ลำดับ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร
2. สัมภาษณ์ประชากร
3. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. วิเคราะห์วิทยานิพนธ์
5. วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล

1. การศึกษาเอกสาร

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารต่าง ๆ คือ หนังสือ ตำรา บทความ วิทยานิพนธ์
รายงานการวิจัย ตลอดจนผลสรุปการสัมมนาทางการวิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เกี่ยวข้อง
กับการวิจัยทางการศึกษาและการวิเคราะห์งานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์ ทั้งนี้เพื่อเป็นการเสริม
พื้นฐานการวิจัยและการสร้างเครื่องมือ

ขั้นตอนการศึกษาเอกสารช่วยให้เกิดช่องทางและกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือ
วิจัยทั้งในมิติกว้างและลึก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแบ่งลักษณะเนื้อเรื่องของวิทยานิพนธ์ในแบบ
วิเคราะห์ และวิธีดำเนินการวิจัยในขั้นตอนย่อย ซึ่งเป็นเรื่องละเอียดอ่อนที่จะนำไปสู่การ
พิจารณาจำแนกว่า วิทยานิพนธ์แต่ละเล่มควรจัดเข้าประเภทใด ในหัวข้อใด จึงจะเหมาะสม
เพื่อจะได้แบบวิเคราะห์และผลการวิเคราะห์ที่มีความสมบูรณ์ที่สุด

นอกจากได้แบบวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์แล้ว ผลของการศึกษาเอกสารยัง
เป็นประโยชน์ต่อการสร้างคู่มือวิเคราะห์วิทยานิพนธ์อีกด้วย คู่มือดังกล่าวเป็นส่วนประกอบสำคัญ

และจำเป็นต่อการวิเคราะห์อย่างยิ่ง เพราะจะช่วยขยายความของคำบางคำในแบบวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ ที่อาจเป็นปัญหาในการกำหนดขอบเขตของความหมาย ทำให้การวิจัยดำเนินไปอย่างราบรื่นและมีความคงที่ (Reliability) สูง

2. การสำรวจประชากร

2.1 เนื่องจากประชากรทั้งหมดคือ วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตสาขาการศึกษา นอกระบบโรงเรียนในประเทศไทย ระหว่างปีพ.ศ.2519 ถึง 2529 ของสถาบัน 4 แห่ง คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผู้วิจัยจึงทำการสำรวจโดยการตรวจสอบรายชื่อผู้ทำวิทยานิพนธ์จากบัณฑิตวิทยาลัย กับ บทคัดย่อวิทยานิพนธ์ของแต่ละสถาบัน เพื่อให้ได้จำนวนวิทยานิพนธ์ที่ครบถ้วนตรงกัน

2.2 คัดลอกรายชื่อผู้ทำวิทยานิพนธ์ ชื่อเรื่อง ปีพ.ศ. และสถาบันการศึกษาที่ผู้ทำวิทยานิพนธ์สำเร็จการศึกษา ผลปรากฏว่า จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีวิทยานิพนธ์ที่เป็นประชากร 26 เล่ม มหาวิทยาลัยศิลปากร มี 138 เล่ม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มี 36 เล่ม และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มี 42 เล่ม รวม เป็นวิทยานิพนธ์ทั้งสิ้น 242 เล่ม ซึ่งสามารถจำแนกตามปี พ.ศ. ได้ดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปี พ.ศ. 2525	มีจำนวน	2	เล่ม
ปี พ.ศ. 2526	มีจำนวน	-	เล่ม
ปี พ.ศ. 2527	มีจำนวน	4	เล่ม
ปี พ.ศ. 2528	มีจำนวน	7	เล่ม
ปี พ.ศ. 2529	มีจำนวน	13	เล่ม
	รวม	26	เล่ม

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ปี พ.ศ. 2526	มีจำนวน	10	เล่ม
ปี พ.ศ. 2527	มีจำนวน	3	เล่ม
ปี พ.ศ. 2528	มีจำนวน	12	เล่ม
ปี พ.ศ. 2529	มีจำนวน	11	เล่ม
ปี พ.ศ.	รวม	36	เล่ม

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปี พ.ศ. 2526	มีจำนวน	2	เล่ม
ปี พ.ศ. 2527	มีจำนวน	11	เล่ม
ปี พ.ศ. 2528	มีจำนวน	18	เล่ม
ปี พ.ศ. 2529	มีจำนวน	11	เล่ม
	รวม	42	เล่ม

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปี พ.ศ. 2519	มีจำนวน	9	เล่ม
ปี พ.ศ. 2520	มีจำนวน	8	เล่ม
ปี พ.ศ. 2521	มีจำนวน	8	เล่ม
ปี พ.ศ. 2522	มีจำนวน	3	เล่ม
ปี พ.ศ. 2523	มีจำนวน	6	เล่ม
ปี พ.ศ. 2524	มีจำนวน	16	เล่ม
ปี พ.ศ. 2525	มีจำนวน	18	เล่ม
ปี พ.ศ. 2526	มีจำนวน	27	เล่ม
ปี พ.ศ. 2527	มีจำนวน	13	เล่ม
ปี พ.ศ. 2528	มีจำนวน	14	เล่ม
ปี พ.ศ. 2529	มีจำนวน	10	เล่ม
	รวม	138	เล่ม

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบวิเคราะห่วิทยานิพนธ์ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และคู่มือวิเคราะห่วิทยานิพนธ์ ซึ่งใช้คู่กับแบบวิเคราะห่ในกรณีที่คำหรือข้อความในแบบวิเคราะห่สื่อความหมายไม่ชัดเจนและครอบคลุมพอ

ส่วนประกอบสำคัญในการวิเคราะห่วิทยานิพนธ์ มี 2 ตอน คือ (ภาคผนวก ง)

ตอนที่ 1 ว่าด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับผู้ทำวิทยานิพนธ์ ได้แก่

1.1 ชื่อผู้ทำวิทยานิพนธ์และสถาบันการศึกษา สถาบันการศึกษามี 4 สถาบันคือ

- 1.1.1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 1.1.2 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- 1.1.3 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- 1.1.4 มหาวิทยาลัยศิลปากร

1.2 เพศ

- 1.2.1 เพศชาย
- 1.2.2 เพศหญิง

1.3 อายุ แบ่งเป็น 5 ช่วงอายุ คือ

- 1.3.1 21 - 25 ปี
- 1.3.2 26 - 30 ปี
- 1.3.3 31 - 35 ปี
- 1.3.4 36 - 40 ปี
- 1.3.5 41 ปีขึ้นไป
- 1.3.6 ไม่ระบุ

1.4 อาชีพ แบ่งเป็น 7 กลุ่มสาขาอาชีพ คือ

1.4.1 รับราชการสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน

1.4.2 รับราชการครูหรืออาจารย์

1.4.3 รับราชการกระทรวง กรม หรือหน่วยงานอื่น

1.4.4 พนักงานรัฐวิสาหกิจ

1.4.5 พนักงานองค์กร เอกชน สมาคม มูลนิธิ

1.4.6 ประกอบอาชีพส่วนตัว

1.4.7 ยังไม่ได้ประกอบอาชีพและไม่มีระบอาชีพ

1.5 การได้รับและไม่ได้รับทุนอุดหนุนในการทำวิทยานิพนธ์ แบ่งเป็น

2 หัวข้อ คือ

1.5.1 ไม่ได้รับทุนอุดหนุนและไม่ระบุ

1.5.2 ได้รับทุนอุดหนุน

ตอนที่ 2 ว่าด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับวิทยานิพนธ์ ได้แก่

2.1 ชื่อวิทยานิพนธ์และปี พ.ศ. ที่ทำวิทยานิพนธ์

2.2 ประเภทของการวิจัยในวิทยานิพนธ์ แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ

2.2.1 การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ (Historical research)

2.2.2 การวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive research)

2.2.3 การวิจัยเชิงทดลอง (Experimental research)

2.3 ลักษณะของเนื้อเรื่อง แบ่งเป็น 7 กลุ่ม คือ

2.3.1 เกี่ยวกับการศึกษานอกระบบโรงเรียนประเภทความรู้พื้นฐาน
หรือสายสามัญ

2.3.2 เกี่ยวกับการศึกษานอกระบบโรงเรียนประเภทข่าวสารข้อมูล
หรือความรู้ทั่วไป

- 2.3.3 เกี่ยวกับการศึกษานอกระบบโรงเรียนประเภทเพิ่มพูนทักษะหรือสายอาชีพ
- 2.3.4 เกี่ยวกับการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อการพัฒนาชุมชน
- 2.3.5 เกี่ยวกับการศึกษานอกระบบโรงเรียนประเภทปรับปรุงความเป็นอยู่ในครอบครัวและสร้างเสริมความสมบูรณ์แห่งชีวิต
- 2.3.6 เกี่ยวกับการศึกษา คุณค่า นโยบายนโยบายและแผนของการศึกษานอกระบบโรงเรียน
- 2.3.7 เกี่ยวกับการศึกษานอกระบบโรงเรียนประเภทอื่น

2.4 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งเป็น 9 ประเภทคือ
(ภาคผนวก จ.)

- 2.4.1 แบบวัด
- 2.4.2 แบบประเมินค่า
- 2.4.3 แบบสังเกต
- 2.4.4 แบบบันทึกข้อมูล
- 2.4.5 แบบสัมภาษณ์
- 2.4.6 แบบสอบถาม
- 2.4.7 แบบสำรวจ
- 2.4.8 แบบทดสอบ
- 2.4.9 การสร้างเครื่องมือ

- 2.5 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 3 กลุ่มคือ
- 2.5.1 การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)
  - 2.5.2 สถิติภาคบรรยาย (Descriptive Statistics)
  - 2.5.3 สถิติภาคสรุปอ้างอิง (Inference Statistics)

- 2.6 ประชากรหรือกลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 12 กลุ่มคือ
- 2.6.1 ผู้เรียน ผู้ร่วมโครงการหรือกิจกรรม

- 2.6.2 ผู้สอนและวิทยากร
  - 2.6.3 นักวิชาการศึกษา
  - 2.6.4 ข้าราชการสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน
  - 2.6.5 ข้าราชการสังกัดกรมการพัฒนาชุมชนและข้าราชการอื่น
  - 2.6.6 ประชาชนและผู้นำท้องถิ่น
  - 2.6.7 เยาวชนและกลุ่มสตรี
  - 2.6.8 เด็กปฐมวัยและผู้สูงอายุ
  - 2.6.9 ชนต่างวัฒนธรรม ภูมิสงฆ์ และผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา
  - 2.6.10 เอกสารวรรณกรรมต่าง ๆ
  - 2.6.11 สื่อการศึกษาลักษณะต่าง ๆ
  - 2.6.12 อื่น ๆ ระบุ
- 2.7 พื้นที่ศึกษา แบ่งเป็น 11 พื้นที่ คือ
- 2.7.1 กรุงเทพมหานคร
  - 2.7.2 จังหวัดในภาคกลาง
  - 2.7.3 จังหวัดในภาคเหนือ
  - 2.7.4 จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
  - 2.7.5 จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงใต้
  - 2.7.6 จังหวัดในภาคตะวันตก
  - 2.7.7 จังหวัดในภาคใต้
  - 2.7.8 เขตการศึกษา
  - 2.7.9 ภาควิชาศาสตร์
  - 2.7.10 ทั่วประเทศ
  - 2.7.11 อื่น ๆ ระบุ

ขั้นตอนการสร้างแบบวิเคราะห์และคู่มือวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยดำเนินการตาม

ลำดับ ดังต่อไปนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์และขอบ เขตที่จะศึกษาวิทยานิพนธ์แต่ละ เล่ม
2. อ่านรายชื่อวิทยานิพนธ์ที่เป็นประชากรในการวิจัยทั้งหมด เพื่อศึกษาความแตกต่างแปลกแยกของชื่อ เรื่องจากสถาบันทั้ง 4 แห่ง ซึ่งทำให้ได้แนวคิดในการกำหนดกรอบการสร้างแบบวิเคราะห์วิทยานิพนธ์
3. สร้างแบบวิเคราะห์วิทยานิพนธ์เป็นฉบับค้นร่าง
4. สร้างคู่มือวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ ซึ่งจะให้ความกระจ่างของคำบางคำที่อาจเป็นปัญหาในแบบวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ ดังได้กล่าวมาแล้ว
5. นำแบบวิเคราะห์และคู่มือฉบับค้นร่างไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมในด้านต่าง ๆ รวมทั้งการใช้สำนวนภาษา ปรากฏว่า ในแบบวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยจำแนกประเภทลักษณะ เนื้อเรื่องในวิทยานิพนธ์ไว้ไม่ครอบคลุมพอ และในคู่มือวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยให้คำอธิบายคำ หรือข้อความที่อาจเป็นปัญหาไว้ไม่ละเอียดชัดเจนเท่าที่ควร
6. นำแบบวิเคราะห์และคู่มือที่แก้ไขปรับปรุงแล้ว ไปให้คณะผู้ทรงคุณวุฒิ (ภาคผนวก ค.) ตรวจสอบอีกครั้งหนึ่งพบว่า การกำหนดหัวข้อและข้อย่อยต่าง ๆ ในแบบวิเคราะห์ยังขาดหัวข้อย่อยที่มีข้อความว่า "อื่น ๆ (ระบุ)" ไว้ท้ายสุดของทุกหัวข้อ และในการแบ่งลักษณะเนื้อเรื่องซึ่งมีหัวข้อ "เกี่ยวกับการศึกษานอกระบบโรงเรียนประเภทอื่น" นั้นยังขาดข้อย่อย "การสร้างสื่อการเรียนการสอน"
7. ผู้วิจัยได้นำคำแนะนำจากคณะผู้ทรงคุณวุฒิไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อปรับปรุงแบบวิเคราะห์ให้มีความสมบูรณ์ที่สุด ส่วนคำแนะนำบางประเด็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ศึกษาเพิ่มเติมในบางด้าน ผู้วิจัยก็นำไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเช่นกัน ซึ่งถ้าอยู่นอกขอบเขตวัตถุประสงค์การวิจัยก็ไม่ศึกษา
8. นำแบบวิเคราะห์วิทยานิพนธ์และคู่มือที่ปรับปรุงแล้ว ไปทดลองวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ (Try out) จำนวน 5 เล่ม ที่เห็นว่ามี ความแตกต่างกันในด้านต่าง ๆ เพื่อหาข้อบกพร่องซึ่งอาจนำไปสู่การแก้ไขปรับปรุงเป็นครั้งสุดท้าย ปรากฏว่า ไม่พบข้อบกพร่อง

แต่อย่างใด จึงถือว่า เครื่องมือ เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งสองอย่าง เป็นฉบับสมบูรณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์
วิทยานิพนธ์ของ 4 สถาบัน

การหาความตรงและความคงที่ของการวิเคราะห์

ในการหาความตรงของการวิเคราะห์ (Validity) ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์
วิทยานิพนธ์ จำนวน 5 เล่ม ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)
แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิและอาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้อง ผลปรากฏว่า ผู้วิจัย
ทำการวิเคราะห์ได้ถูกต้องทุกหัวข้อ คิดเป็นร้อยละ 100

ในการหาความคงที่ของการวิเคราะห์ (Reliability) ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์
วิทยานิพนธ์ จำนวน 5 เล่ม นอกเหนือจาก 5 เล่มแรกที่ใช้ในการหาความตรง ซึ่ง
ได้มาโดยการสุ่มแบบบังเอิญเช่นเดียวกัน โดยวิเคราะห์ซ้ำกัน 2 ครั้ง ทั้งระยะห่าง
2 สัปดาห์ จากนั้นนำผลวิเคราะห์ทั้ง 2 ครั้งมาคำนวณหาความคงที่ซึ่งพิจารณาจากความ
ตรงกันของผลวิเคราะห์ ปรากฏว่าได้ผลตรงกันทุกข้อ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์

หลังจากตรวจสอบคุณภาพของ เครื่องมือและหาความตรง ความคงที่ของการวิเคราะห์
แล้ว ผู้วิจัยก็เริ่มทำการวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ทั้งหมด โดยเริ่มจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และมหาวิทยาลัยศิลปากร
ตามลำดับ ถ้าลงสัยว่าอาจวิเคราะห์ผิดพลาดในเล่มใด ก็ทำการวิเคราะห์ซ้ำ เล่มใดมีปัญหาก็
นำไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อให้แน่ใจว่าเป็นผลการสำรวจวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับ
มหาวิทยาลัย สาขาการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่ถูกต้องสมบูรณ์ที่สุด

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล

ผู้วิจัย เสนอผลวิจัยด้วยการนำข้อมูลจากแบบวิเคราะห์วิทยานิพนธ์มาแจกแจงความถี่
และคำนวณค่าร้อยละแยกตามสถาบันและทุกสถาบันรวมกัน แล้วเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำ
บรรยายในบทที่ 4 ใน 2 หัวข้อใหญ่ตามวัตถุประสงค์การวิจัยคือ รายละเอียดเกี่ยวกับ
ผู้ทำวิทยานิพนธ์และรายละเอียดเกี่ยวกับวิทยานิพนธ์ จากนั้นนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลไปสรุป

ผลการวิจัย อภิปรายและเสนอแนะในบทที่ 5 นอกจากนี้ยังได้รวบรวมรายชื่อผู้ทำวิทยานิพนธ์ และรายชื่อวิทยานิพนธ์ เพื่อเขียนเป็นบรรณานุกรม โดยจัดเรียงรายชื่อผู้ทำวิทยานิพนธ์แต่ละสถาบัน ตามลำดับอักษร ตามหลักพจนานุกรมพร้อมทั้งปี พ.ศ. ที่ทำวิทยานิพนธ์ เพื่อสะดวกต่อการศึกษาค้นคว้าในโอกาสต่อไป